

Post-structuralism

Narx11

-
- od konce 60. let 20. st. ve Francii
  - Jacques Derrida: ***Structure, Sign and Play in the Discourse of the Human Science***, 1966
  - odmítnutí strukturalismu
  - P-S zasáhl literární teorii, filozofii, démiotiku
  - nástup P-S byl úzce spojen s postmodernismem
  - někteří ze strukturalistů se stali poststrukturalisty: J. Derrida, M. Foucault, R. Barthes) explicitly rejected most of structuralist doctrine

post-structuralism vs. structuralism

- post-strukturalismus považuje strukturalistické hlubinné struktury za kulturně podmíněné
- je třeba nerozumět pouze významu díla, ale i způsobu jeho utváření
- P-S je historizující a diachronní
- fixní význam je nahrazen významem dynamickým

jazykový kreacionismus

- **předpoklad:** všechny aspekty lidské zkušenosti (způsob komunikace, společenské zvyky, hodnoty, osobní identita) jsou textově založené

důsledky:

- veškeré naše vědění je textově založené
- interpretace vs. kreace
- relativita a multidimensionalita významu
- ontologie literatury
- “self” je jazykový konstrukt, důležitý pro interpretaci textu

čtenář

- čtenář astupuje na místo primárního zájmu literárněteoretického zkoumání – vyhlášena smrt autora
- jsou zkoumány zdroje významu, jako jsou čtenáři, kulturní normy, ostatní literatura...
- čtenáři se dělí s autory o své kulturní a konvenční normy

Jacques Lacan

(1901—1981)

- francouzský psychoanalytik a interpretátor díla Sigmunda Freuda
- zdůrazňoval jazyk jako konstituent podvědomí a pokoušel se spojit studium jazyka s psychoanalýzou
- interpretoval dílo S. Freuda pomocí termínů strukturalistické lingvistiky

Julia Kristeva

(1941)

- bulharsko-francouzská lingvistka, literární teoretička a kritička, psychoanalytička, feministka
- *La Révolution du langage poétique* (1974)- aplikace psychoanalytické teorie na literaturu
- *semanalýza*: kombinace psychoanalýzy a sémiologie
- rozlišení mezi sémiotickými a symbolickými aspekty kazyka – sémiotický aspekt vyjádřený v rytmu a tónu, je asociován s mateřským tělem, symbolický aspekt manifestovaný v gramatice a syntaxi je asociován s významem
- toto tozdělení spojuje tělo s jazykem a významem

Roland Barthes

(1915 - 1980)

- Původně strukturalista
- “Smrt autora” (1968) – každý text je mnohovýznamový a tyto významy nejsou primárně determinovány autorem
- “Elementy sémiologie” (1968) – zavádí koncept “metajazyka”, který nám umožňuje uchopit pojmy jako význam či gramatika mimo zaběhnuté kategorie, pomocí symbolických významů

Michel Foucault

(1926—1984)

- francouzský filozof a historik
- 1966 *Pořádek věcí*
- 1969 *Archeologie vědění*
- p-s otázky: Jaká je podstata člověka? Jaká je podstata lidských dějin? Odpovědi na ně je nutno odprostit od klasických konvencí

Jacques Derrida

(1930–2004)

- francouzský filozof, historik, sémiotik
- proslavil P-S v zámoří
- *O gramatologii* (1967) – koncept
- vliv: filozofie, literatura, právo, antropologie, lingvistika, historiografie, psychoanalýza, politická teorie, feminismum, LGBT studia...

dekonstrukce

- forma filozofické a literární analýzy založená na vyhledávání opozic
- psaní je sekundární vůči mluvení, mluvení je blíže k mysli
- význam se ukazuje pomocí difference – význam se projevuje v kontrastu k okolním významům
- logocentrismus odděluje slovo od jeho významu (de saussurovská arbitrarita)
- literární dílo “žije” v kontrastu jazykové produkce